

סיפורים נפלאים פרשת ראה

"ונתן לך רחמים ורחמך" (יג, יח)

בעת עלייתו של הרב מבריסק לארץ ישראל, היו עמו באנייה המפליגה מאודסה לתורכיה עוד בני תורה רבים, אשר דאגו מראש שהאוכל שיוגש להם בדרך יהיה כשר, כיאה לבני תורה. היחיד שלא הסכים לטעום מהאוכל שהוגש שם, היה הרב מבריסק. גם לבני ביתו ולילדיו שהיו בגיל הרך, לא הרשה לאכול. ניגש רב החובל אל הרב מבריסק לברר מדוע הוא נמנע מלאכול? רב החובל שדיבר בשפה הרוסית, נזקק למתורגמן שיעביר את דבריו. תפקיד זה נטל על עצמו רבי שמחה קפלן זצ"ל, לימים רבה של צפת.

כששמע רב החובל שהרב חושש לטיב כשרות המזון, הציע שהרב ישלח שליח שירד לבטן האנייה, ויוציא דג חי מבריכת הדגים אשר שם, ויבדוק אם הוא כשר. ואח"כ יסור למחסן שעל יד המטבח, ויקבל כלים חדשים שעדיין לא בושל בהם, ובמו ידי יקלף תפוחי אדמה ושאר ירקות, ויבשלם בעצמו בסירים חדשים.

לאחר הרהור קצר, השיב הרב מבריסק: "נו, שיהיה עבור הילדים". אולם בטרם שלח את רבי שמחה לבצע את המשימה, אמר לו: "ראה להדליק בעצמך את הגז, כדי שלא נכשל בבישול עכו"ם, ואם הגוי יבעיר את הכיריים, כבה את הלהבה והדלק אותה מחדש בעצמך".

ירד רבי שמחה אל בטן האנייה, ועשה הכל כמצוותו. כאשר ראה רב החובל שהוא מכבה את הגז ומדליק מחדש, שאלו: "למה אתה חושש, לבישול עכו"ם? והרי אף אני יהודי?!". כאשר חזר רבי שמחה וסיפר את זה לרבי מבריסק, הגיב בהתרגשות: "מה? הוא יהודי?!", ומיד הוסיף ואמר: "עכשיו נגולה אבן מליבי, מאז בא אלי רב החובל, הייתי מוטרד מאד, מדוע הוא דואג כ"כ לילדים שלי? וסברתי, שמא זומם הוא משהו, שהרי דבר תימה הוא שגוי ירחם על ילדי ישראל, עכשיו כששמעתי שהוא יהודי, נחה דעתי". (להתענג בתענוגים)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

על פסוק זה סיפר הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', את הסיפור הבא:

"פעם נכנסתי בשבת קודש אל מו"ר הרב ר' משה רוזנשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת לומז'ה, וראיתי שהוא בוחן בחומש ילד שלומד בתלמוד תורה. שאלתי אותו: 'של מי הילד הזה?', הוא לחש לי באזני: 'הוא ילד של הקב"ה!', הוא הבין שאני מתפלא שאינו עונה על שאלתי, והמשיך ואמר לי: 'אילו הייתי אומר לך שהוא ילד של חיים או שמערהל היית יודע מי הוא הילד, ואם אני אומר לך שהוא ילד של הקב"ה, אתה לא יודע של מי הילד?...' "

"הגישה של מי שמחנך ילדי ישראל, צריכה להיות שהוא מחנך ילדים של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כפי שנאמר: 'בנים אתם לה' אלקיכם', ולא כמי שמחנך את הילד של חיים או

"ושמחתם לפני ה' אלוקיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם" (יב, ב)

בעיר אחת חיו שני עשירים גדולי שהיו שונאים זה את זה. לימים אירס אחד את בתו עם חתן בן משפחה מכובדת ומהוללת. התקנא העשיר השני בשידוך הנאה שעשה בעל דבבו. לא עברו ימים מועטים והתברר למחותן כי חתנו הוא בעל מידות רעות ומגוננות, מיהר העשיר וקרא לשדכן ולחש על אוזנו את כל הידוע לו וביקש ממנו כי ימהר ויפטור אותו מעונשו של זה. מיהר השדכן הממולח אל ביתו של העשיר השני והציע לו את השידוך בספרו לו כי השידוך עם הראשון עומד להתבטל. שמח העשיר ונתן את הסכמתו המיידית לשידוך ולא עברו שעות מועטות והחתן ביטל את התקשרותו הראשונה והשתדך עם בתו של העשיר השני.

בהגיע זמן החתונה הוזמן המחותן הראשון ולאחר המשתה רקדו שני העשירים ריקוד של שמחה כנהוג. האחד רקד בהתלהבות על זה שזכה בשידוך והשני רקד בכל עוז על שזכה להיפטר ממנו...

כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא: הקב"ה מייפה בעיני כל אחד ואחד מישראל את משלח ידו על כן כאשר הישראל אוסף את תבואתו - הוא שמח בה ובברכתה ואילו הלוי שמח על שהקב"ה פטר אותו מכל העמל הזה...

זה מה שנאמר בפסוק: "ושמחתם לפני ה' אלוקיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם". גם הלוי שמח ומדוע? "כי אין לו חלק ונחלה אתכם..."

"ונתן אליך אות או מופת" (יג, ב)

אצל הגה"ק ה"נודע ביהודה" זצ"ל לא היה עניין הקמעות נחשב בעיניו.

יום אחד באו אליו בזעקה, שייכמרו רחמיו על חולה מסוכן, שלא נמצאה לו עוד תרופה, ואין דבר שיכול להצילו אלא קמע. משראה הרב את ייאושם הרב, נתיישב ה"נודע ביהודה" בדעתו, נכנס לחדר סמוך, נטל פיסת קלף חלק, עטפו בנייר, חתמו בחותם, ואמר להם: קמע זה יישא החולה על צווארו שלושים יום, ולאחר ל' יום יפתחו את הקלף, והיה אם נמחקו בו כל אותיות הכתב, ולא נותר כל זכר להן - סימן הוא, שהחולה יקום מחוליו.

כך עשו, ומשפתחו כעבור שלושים יום את הקמע, וראו שהקלף חלק, הייתה השמחה גדולה מאוד, ומרוב שמחה החלים החולה. עוד מסופר מעשה אחר, שלאחר שעמדו והפצירו בו, נתן ה"נודע ביהודה" קמע, ורשם בו את האותיות "פיל"ד".

משהבריא החולה, ושאלו לאחר מכן לפשרן של האותיות הסתומות, השיב ה"נודע ביהודה" 'פתי יאמין לכל דבר'.

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ראה

כנכנס לגדר סכנת נפשות באם יחסר לו רגילותו ב'עבד שירוך לפניו'. ואף ש'נשיא' היה, מכל מקום 'פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה', ומותר הוא - ואף מחויב, לרוץ לפניו להצילו מאבדון.

ובכלל, על האדם להיות 'משכיל אל דל' - להכנס לנבכי מחשבותיו והרגשותיו של רעהו, ולהשתדל להטיב עמו בתכלית הטובה, כמעשה הידוע על הרה"ק מסאטמאר זי"ע שפעם נכנס אליו יהודי מר נפש, ובכה לפניו על רוב צרותיו וחובותיו, כי טפלי תלויים בו, ואף זקוק הוא למעות עבור נישואי צאצאיו וכו', שאלו הרבי, ר' יהודי, לכמה מעות נצרך מע"כ בזו העת, ויען האיש ויאמר 'שלושים אלפי דולר' טבין ותקילין, פתח הרבי את הארון, והוציא משם סך עשרים ותשעה אלפי דולר, ויאורו עיני היהודי, ונהפך לאיש אחר...

בצאת היהודי שאלו הגבאים את הרבי, אם כבר נתן הרבי סכום אדיר כזה, מדוע לא מילא מבוקשו בשלימות - לתת לו שלושים אלפי דולר, ויען הרבי, אם הייתי נותן לו שלושים אלפים, היה הלה מהלך בהרגשה 'אי, אי, אילו בקשתי יותר הייתי מקבל יותר' ולא הייתה שמחתו שלימה, כמו עכשיו, שקיבל כמעט את כל הסכום שביקש, ומעתה לא יטרידוהו המחשבות אם הייתי מבקש הייתי מקבל יותר... (באר הפרשה)

"כי פתוח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסורו אשר יחסר לו" (טו, ח)

ולכאורה הרי כתוב ואהבת לרעך כמוך, א"כ למה לא צונו שיתנו לעני כפי שהוא נותן לעצמו ולא רק מה שחסר לעני האביון. ובעזרה ש"ת יש לומר ע"פ מה שהיה אצל זקני הדברי חיים זי"ע, אשר דרכו היתה לחלק קצבה לעניים רבים, והיו עניים שכל פרנסתם היתה מזה, פעם אחת בא איש אחד לשוק למכור תרנגול הודו גדול, והביא אותו לרבנית לקנותו, אך כששמעה את המחיר הגבוה שמבקש המוכר, לא קנתה כי לא היה בידה לשאת הוצאה כזאת עבור עוף.

לאחר זמן נודע לרבנית כי התרנגול הזה נמכר והקונה היה אחד מן המקבלים הקבועים את הקצבה של בעל הדברי חיים זי"ע שכל פרנסתו היתה מהנ"ל.

ותבא תיכף ומיד לפני כ"ק בעלה האדמו"ר ואמרה לו ראה גם ראה מי הם העניים הסמוכים עליך, מה שאנכי לא יכולתי לקנות מחמת יקרו, זה העני הרשה לעצמו לקנותו.

כשמוע זקני את הדברים האלה אמר אם כן שהאיש הזה צריך גם לתרנגול הודו לשבת קודש, על כן מהיום מוכרח אני להוסיף לו קצבתו למען יהי לו די צרכו.

ולפי הנ"ל י"ל שאדרבה הכתוב בא להזהירך שלא תאמר הלא כתוב 'ואהבת לרעך כמוך' א"כ אהיה 'כמוך', והרי שונא אני את עצמי והנני יושב בתעניות וסיוגופים וכדו', וא"כ גם לעני זה אני צריך לתת יותר והוא יחיה כמוני, לכן אמרה תוה"ק 'כי פתוח תפתח את ירך' לו ותן לו 'די מחסורו אשר יחסר לו', תן לו כפי מה שהוא צריך. (אריה שאג)

שמערל. וכשם שבכל הליכותיו של אדם צריך הוא לקיים 'שיויתי ה' לנגדי תמיד', כך גם כאשר הוא מלמד ילד אחר, צריך לשוות נגד עיניו שאביו של ילד זה הוא הקב"ה. מחשבה זו תעניק למחנך סבלנות לתלמידים, והטיפול בהם יהיה שונה לגמרי. (דרשו)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

בלבו של משגיח ישיבת סלבודקא, הגאון הצדיק רבי משה טיקוצ'ניסקי זצ"ל, התעורר חשש שמא אינו מטפל כראוי בבעיותיהם החינוכיות של בני הישיבה, משום שלא למד מעולם את תורת החינוך והפדגוגיה.

פעם אחת ביקר בישיבה ראש ישיבת חברון, הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, והרב טיקוצ'ניסקי שטח בפניו את הרהוריו אודות החוסר המקצועי שלו בעבודתו, ענה לו ר' יחזקאל: "האם אתה אוהב את התלמידים? אם הינך אוהב אותם, אינך זקוק ללימוד פסיכולוגיה ופדגוגיה, או כל תורה ושיטה אחרת, כי מי שאוהב את תלמידיו מובטח שיצליח לחנכם ולהגיע איתם להישגים גבוהים ביותר". (דרשו)

"עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (יד, כב)

מעשה ברבי פנחס בן יאיר שהלך למקום אחד, ובהיותו מלומד בניסים באו אליו בני העיר והתלוננו שהעכברים באים ואוכלים תבואתם, ונוקם מרובה.

גזר ר' פנחס בן יאיר על העכברים שיתכנסו למקום אחד.

התכנסו העכברים והתחילו מצפצפים, אמר ר' פנחס בן יאיר לבני המקום, האם אתם יודעים מה העכברים אומרים? אמרו לו, לא. אמר להם, הם אומרים שאין אתם מתקנים את התבואה, היינו שאין אתם מפרשים מהם מעשרות כראוי, אמרו לו: אתה תהיה ערב שתתוקן התבואה, והסכים להם. ומאז חדלו העכברים להזיק לתבואה. (ירושלמי דמאי א, ג.)

"כי פתוח תפתח את ירך לו... די מחסורו אשר יחסר לו" (טו, ח)

אמרו חז"ל (כתובות סז:): אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו.

אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו; פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין.

והקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, דבשלמא מה שנתן לו סוס לרכב עליו ניחא, אך מה שרץ לפניו בעצמו צריך ביאור, כי הלל הזקן נשיא בישראל היה, ואסור לו לבזות עצמו - לרוץ לפני אותו עני בכדי למלא אחר שיגיונותיו שהתרגל שעבד ירוץ לפנות לו הדרך.

אלא מוכח מכאן, שיש להתייחס לרגשותיו של הזולת בגדר של 'פיקוח נפש', ואף הלל התייחס אל אותו עני